

30.01.2024

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**30 Ocak 2024
Salı**

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

30 Ocak 2024 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

— Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı Personelinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İşe Alınmalarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik

— Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri ve Sporcu Sağlığı Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

TEBLİĞLER

— Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Sayı: 2024/2)

— Birleşik Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para A.Ş.'nin Faaliyet İzni Kapsamının Genişletilmesine İlişkin Karar

— Ziraat Finansal Teknolojiler Elektronik Para ve Ödeme Hizmetleri A.Ş.'ye Elektronik Para Kuruluşu Olarak Faaliyet Göstermek Üzere Faaliyet İzni Verilmesine İlişkin Karar

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

— Anayasa Mahkemesinin 11/10/2023 Tarihli ve E: 2023/104, K: 2023/177 Sayılı Kararı

Eylül ayında 81 ilde topyekûn planlı üretime geçiyoruz

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, planlı üretime bu yılın eylül ayında geçileceğini açıkladı. Planlı üretime paralel destek programlarının da oluşturulduğunu kaydeden Bakan Yumaklı, hayvan ithalatındaki düzenlemelerden tarım destek programlarına kadar Bakanlığın yeni dönem proje ve programlarını DÜNYA'ya anlattı.

Nurdoğan ARSLAN ERGÜN

Tüm dünyada yeni normal algısının değiştiğini ve tarıma da dünyadaki gelişmelerden farklı bir perspektiften bakılamayacağını altını çizen Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, “İklim değişikliği, göçler, savaşlar, nüfus artışı hayatımızın tam göbeğinde. Bunlar bizim yeni normallerimiz. Bunları erteleyemeyiz de ıskalayamayız da...”

Dolayısıyla bizim birinci önceliğimiz Türkiye'nin gıda arz güvenliğini sağlamak” dedi. Bakanlık olarak stratejik ürünlerde; bitkisel, hayvansal ve su ürünleri başlıklarında üretimi artırmak için harekete geçtiklerini anlatan Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, verimli, kaliteli, sürdürülebilir bir üretim ve kayıtlılığı sağlayacak “planlı üretim” programını Eylül 2024'te 81 ilde topyekun hayata geçirmek hedefiyle çalıştıklarını anlattı.

Bakan İbrahim Yumaklı, “Hububat ve yağlı tohumlar, et ve süt ürünleri ve su ürünleri stratejik ürün kapsamında ama tüm Türkiye'de bakanlık teşkilatımız çalışıyor. Belki

30
milyar dolar
2023 tarım ihracatı

31
milyar dolar
2024 tarım ihracat hedefi

112
milyar m³
Türkiye'nin elinde
tuttuğu su miktarı

527 adet
Yapılacak sulama
tesisi sayısı

%50
Bakanlığın basınçlı
sulama hibe destek oranı

97 ülke
Türkiye'nin tohum ihracat
ettiği ülke sayısı

stratejik ürün değil ama Türkiye çapında sürükleyici bir ürün çıkarsa onu da dahil edebiliriz” bilgisini verdi.

Altyapı hazır, eğitim süreci başladı

Türkiye’de tarımsal üretim yelpazesinin çok geniş olduğunu vurgulayan Bakan Yumaklı, şunları söyledi:

“Bu nedenle mevzuat çıkarıp hemen ‘planlı üretime geçiyorum’ demek kolay olmuyor. Süreç ve zaman gerektiriyor. Stratejik ürünlerden başlayarak bunların nerede, ne kadar üretileceğini planlamak, cesaretlendirecek ya da yönlendirecek mekanizmaları devreye sokmak gerekiyor.

Sistem oturdukça halkayı genişletebilirsiniz. Biz de önce yasal alt yapıyı hazırladık. Bütün illerde tarımsal üretim planlama ekipleri kurduk. Bunların içerisinde üreticiler, üretici temsilcileri, ticaret odaları, bakanlık çalışanlarımız var. Şimdi çok yoğun bir şekilde mart sonuna kadar kendi teşkilatımızı eğitiyoruz. Çünkü sadece bir yasal düzenleme çıkartıp ‘bunu uygulayın’ diyemezsiniz. Nasıl olacağını anlatmanız gerekir. Şu anda yoğun bir şekilde kendi teşkilatımızı eğitiyoruz.”

Destek programları 3 yıllık olacak

Tarımsal destek programlarının da planlı üretimi destekleyecek şekilde yeniden yapılandırıldığını bildiren Bakan Yumaklı, desteklerin temel, yönlendirici, verimlilik ve diğer destekler şeklinde 4 ana başlıkta olacağını aktardı.

Üretim planlaması yapılırken su ve sulama kaynakları dahil o bölge ile ilgili tüm kriterlerin önceden belirleneceğini dile getiren İbrahim Yumaklı, desteklerin de belirlenen kriterlerdeki kat sayılara göre verileceğini anlattı. Üretim planlamasına dahil olmayan ürünlerin ekilmesi durumunda o kat sayıya tekamül eden desteği alınamadığına dikkat çeken Bakan Yumaklı, planlamaların 3’er yıllık yapılacağını,

dolayısıyla desteklerin de ortaya konulan kriterlerle 3 yıllık olarak açıklanacağını belirtti.

Aile ve ari işletmelere destekte yüksek puan

Tarımsal desteklerdeki gibi hayvancılık ve hayvansal üretim desteklerinin de kriterlere bağlandığını kaydeden Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, "Özellikle hastalıklardan doğan ekonomik kayıpları engelleyip verimliliği artırmak istiyoruz.

Nüfus artışına göre üretimi artırmamız lazım. Bitkisel üretim de hayvansal üretim de aslında yaratılıştan gelen bir doğum hadisesi gibi. Doğum zamanı beklemek, beklerken de buna uygun hazırlıkları yapmak gerekir" yorumunu yaptı. Bu amaçla hayvan hareketleri kontrol noktaları oluşturmaya başladıklarını aktaran Yumaklı, ilkinin Erzurum'da açtıkları yol kontrol noktasını 7'ye çıkaracaklarını açıkladı. Bakan, böylece hayvansal hastalıkların yayılmasının önüne geçileceğini söyledi.

Türkiye'de hastalıktan ari işletme sayısını çoğaltmak için destek paketlerini artırdıklarını ileten Bakan Yumaklı, "Yeni destek paketimizde buna yönelen işletmelere öncelik vereceğiz. Onlara daha yüksek puan vereceğiz. Aile işletmelerini de önemsiyoruz. Eğer aile işletmesi iseniz kriterde bir puan artınız var. Eğer kadınsanız ekstra bir puanınız var. Hem kadın, hem gençseniz ekstra bir puanınız daha var" dedi.

Tarım sayımı 2026'da tamamlanacak

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ile imzalanan protokolle Türkiye'nin tarım sayımını yapacaklarını hatırlattığımızda ise Bakan Yumaklı, şu açıklamaları yaptı: "Bizim verilerimiz zaten var ama bu tarım sayımı sağlamasını yapacak. Nüfus sayımı gibi olacak.

Tarım arazileri, hayvan sayıları gibi doğrulanan verilerle Türkiye'nin tarımsal üretim potansiyeli ortaya çıkarılacak. Sonrasında da üretim sürdürülebilirlik, verimlilik, kalite, kayıtlılık ve sektöre yatırım diye bu 5 ana başlığın üzerine oturtulacak." Bakan Yumaklı, tarım sayımının 2026'da tamamlanacağını da açıkladı.

Eleştiriler de alan et ve sığır ithalatına yönelik düzenlemeye de açıklık getiren Tarım ve Orman Bakanı Yumaklı, "Özel sektör yaptığı zaman kendine göre bir planı oluyor. Yani izin alıyor, istediği zaman getiriyor" dedi ve şöyle devam etti: "Bekleme süresini de eklenince bir anda ülkede fiyatlar ya çok dibe vuruyor ya yukarı çıkıyor. Biz de 'planlamayı biz yapacağız. Talebi olanlar bize gelecek, bildirecek ve hiç aracı kullanmadan sadece Et ve Süt Kurumu bunu yapacak' dedik. Neye ihtiyaç var talep toplayıp ithalatı Et ve Süt Kurumu yapacak. Şu an talep toplama aşamasındayız. Süreç devam ediyor."

Talebi planlayıp üreticiyi koruyacağız

İthalata yönelik gelen talepleri alıp, aylık planlamalarla düzenli ve regüle bir piyasa oluşmasını sağlayacaklarını aktaran Bakan Yumaklı, “Burada en önemli konu içerdeki üreticiyi zarar ettirmeyecek planlamayı yapmak. Buna dikkat ederek Et ve Süt Kurumu regülasyon görevini de bu anlamda yerine getirecek.

Ben söylenenlerle ilgilenmiyorum, ülkede hayvansal üretim yapanlar zarar etmesin ona bakıyorum. Eğer ihtiyaç varsa bunun planlamasını biz üstleniyoruz. Belki bize 100 tane gelecek denilecek. Biz bakacağız belki 100’e gerek yok 20 yeter deyip dağıtımı yapacağız. Yani piyasayı regüle etmek için tek elden yönetim işini yürüteceğiz” açıklamasını yaptı.

Organize tarım bölgeleriyle daha güçlü tarım

Geçen yıl başlattıkları ‘kent tarımı’ projesinde gelinen noktayı da değerlendiren Tarım ve Orman Bakanı Yumaklı, “Kentlerin çeperlerinde oluşturulan tarım alanlarıyla o kentin ihtiyacı karşılanacak, yerinde istihdam da sağlanacak. Kent tarımının ikinci ayağı organize tarım bölgeleri.

Bununla ilgili geçen yıl 41 ilde 60 Organize Tarım Bölgesi (OTB) yer belirlendi. Bunların 39’una Bakanlığımız tarafından tüzel kişilik kazandırıldı. Aydın ve Denizli’deki OTB’ler üretime geçti. Diğerlerinin çalışmaları devam ediyor. Bunlardan bazıları jeotermal enerji kullanılarak tarımsal üretim yapılacak. Dünyanın en büyük organize tarım bölgesi şu anda Gönen’de yapılıyor. Buralara çok yoğun ilgi var.

Bunların hepsi büyük şehirlere mümkün olduğu kadar yakın. Bu hem aradaki taşıma maliyetlerini, hem fire maliyetlerini azaltacak, ürün daha taze gelecek. Bunların üzerine yoğunlaştık. Onları hem tohum hem de yönlendirme anlamında destekliyoruz. Tarımsal üretimimizi arttırıp içerideki ihtiyacı giderip fazlasını da ihraç etmek istiyoruz. İşte organize tarım bölgeleri tam da bunu yapacak. Örneğin yüzde 30’unu içeri verecek, yüzde 70’ini ihraç edecek” diye konuştu.

Bu yıl 527 sulama tesisi yapılacak

Yeni normallere göre tohumdan başlayarak bütün üretim süreçlerinin planlaması gerektiğini yineleyen Bakan Yumaklı, şunları anlattı: “Sulama yatırımları da b planlar içinde önemli bir yerde. Bu yıl 527 sulama tesisi yapacağız. Çünkü Türkiye artık 112 milyar metreküplük bir suyu tutuyor. Sulama projelerini de tamamlayarak artık kurak alanları, sulak alanlar haline çevirip buğdaydan bir dekarda 200 kg alacağına 800-bin kg almaya getirmemiz gerekir. Bu da ancak sulama projeleriyle olur.”

Basınçlı sulamada %50 hibe desteği

Bakanlık olarak gittikçe kıtlaşan su kaynaklarının bilinçli kullanımına dönük çalışmalar yaptıklarını anlatan İbrahim Yumaklı, şöyle devam etti: “Tarım en çok su kullanılan alan. Dolayısıyla su verimliliğine en çok dikkat etmesi gereken sektör.

Bizim sulama projelerimizin hiç birisi açık sulama sistemleri değil. Kapalı devre basınçlı sulama sistemleri ve toplamın yüzde 33'üne ulaştık. Bunu ne kadar arttırsak su kaybını o kadar azaltmış olacağız. Aynı şekilde de o sulama sistemlerini alıp kendi tarlasını sulayacak olanlar da basınçlı sulama sistemlerini kullanırsa Bakanlık olarak onlara yüzde 50 hibe desteği veriyoruz.

Yani 100 liraysa maliyetin 50 lirasını biz vereceğiz.” Şehirlerde su kaybını önlemek için belediyeler arasında ‘su kardeşliği’ projesini başlattıklarını aktaran Yumaklı, iyi uygulamaların diğer kentlere de örnek olması için çalıştıklarını ifade etti. Bakan Yumaklı, sanayi tarafında da su verimliliği çalışmaları için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile ortak çalışmalar yürüttüklerini aktardı.

Katma değer için dökme zeytinyağı ihracatı yasaklandı

Dökme zeytinyağı ihracatına getirilen yasalara yönelik eleştirileri de değerlendiren Bakan Yumaklı, “Kuraklık nedeniyle İtalya, İspanya gibi ülkelerde geçen yıl zeytinyağı üretimi yüzde 60-70'lere varan oranda daraldı. Biz bunu önceden tespit ettik ve zeytinyağı fiyatlarının yükseleceğini belirledik. Nitekim öyle oldu.

Fiyat, 3-4 eurolardan 8-10 eurolara çıktı. Bizden dökme zeytinyağı alan yurtdışındaki alıcı, ülkesinde kendi etiketini basarak şişeledi. Yani bizden alıyor pazarını da kaybetmiyor. Biz dökme zeytinyağını 3 dolara satıyoruz. Onlar şişeleyip 8.5- 9 euroya satıyor. Biz de ‘elimizdeki stoklardan zeytinyağı ihracatı yapabiliriz ama kendi markamızla’ dedik. Yani katma değerli satışa yasak yok” dedi.

31 milyar dolarlık ihracat hedefi

Üretimin yeterli derecede olmasının sadece bugünün değil gelecekte de sürdürülebilir bir şekilde sağlanmasının kritik olduğuna dikkat çeken Tarım ve Orman Bakanı Yumaklı, “Üretimi artırmanın diğer bir kastı da ihracat yapıp ülkeye döviz kazandırmak. Geçen sene 30 milyar dolarlık ihracatımız var. Bu sene 31 milyar dolar civarında olacağını tahmin ediyoruz. Dolayısıyla bu kadar da güçlü bir tarım sektörümüz var” dedi.

Tüm dünyada çalışmaların yeni normallere göre şekillendiğini ifade eden Bakan Yumaklı'ya göre, ülkelerin bazı konularda aldıkları tedbirlerin nasıl etkileyeceğini tespit edip ona göre pozisyon almak gerekiyor. Bakanlık bünyesine bu amaçla Gıda Arz Güvenliği Dairesi kurulduğunu hatırlatan Bakan, böylece dünya pazarında yaşanacak olası ticari değişimleri önceden tespit edebildiklerini söyledi.

Tohum sorunumuz yok, 97 ülkeye ihraç ediyoruz

Türkiye’de ata tohumunun yasaklandığı yönündeki eleştirileri yersiz bulan Bakan İbrahim Yumaklı, Bakanlık olarak tohum kalitesi ve iyileştirme yönünde çalıştıklarını söyledi.

30.01.2024

Geçmişten gelen her tohumun ata tohumu olmadığına da işaret eden Bakan, “O tohumun belki toprağa olumsuz bir etkisi var. Belki bugünün şartlarında bir hastalık taşıyor. Dolayısıyla onları bunların uzunca bir inceleme, araştırma ve deneme süreçleri var. Bütün sonuçlar ortaya konulduktan sonra ‘evet bu ata tohumu’ denir tescillenip tohum bankasına kaydedilir” dedi.

Türkiye'nin tohumla ilgili hiçbir sorunu olmadığını söyleyen Bakan Yumaklı, şu bilgileri verdi: “Dünyanın 97 ülkesine tohum ihraç ediyoruz. 100 birim ithal ediyorsak 137 birim ihraç ediyoruz. Türkiye olarak artık uluslararası literatürde tohum üreticisi bir ülke olarak adlandırılıyor.”

Tarım Bakanlığı'na ayrılan bu kaynakla et fiyatları nasıl düşecek?

Et fiyatlarının bugünkü fiyatlarla mevcut seviyesini koruması neredeyse imkansız. Önümüzdeki 5 yıllık projeksiyona göre kırmızı et üretimi bugünkü seviyesinin bile altında kalacak.

ANKARA GÜNLÜĞÜ - HÜSEYİN GÖKÇE

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 13 Ocak'ta duyurduğu 2024-2028 Stratejik Planı'nın ardından kısa zaman içinde aynı dönemlere ilişkin hayvancılık yol haritasını da duyurması bekleniyor.

Oldukça mütevazı hedeflerle kamuoyuna duyurulan Stratejik Planda kritik üretim dallarına ilişkin dikkat çekici hedefler yer alıyor. Daha doğrusu bu hedeflerin olduğu şekliyle tutturulması halinde hayvancılığımızın bugünkü noktadan çok daha öteye taşınması çok mümkün görünmüyor.

Hatta et fiyatlarının da bugünkü fiyatlarla mevcut seviyesini koruması neredeyse imkansız gibi. Çünkü eğer bir hata yoksa önümüzdeki 5 yıllık projeksiyona göre kırmızı et üretimi bırakın artmayı, tam tersi bugünkü seviyesinin bile altında kalacak.

Şöyle ki 2023 yılında 1 milyon 830 bin ton civarında olduğu tahmin edilen kırmızı et üretiminin, 2024'te 1 milyon 730 bin tona gerilemesi bekleniyor. Üretimin; 2025'te 1 milyon 760 bin ton, 2026'da 1 milyon 790 bin ton, 2027'de 1 milyon 810 bin ton

olması, ancak 2028'de yine 2023'te olduğu gibi 1 milyon 830 bin ton olması öngörülüyor. Yani dönem başındaki (2023) kırmızı et üretimi ile dönem sonundaki (2028) et üretiminin aynı olacağı varsayılıyor.

TÜİK'in son açıkladığı nüfus sayımında ülkemizin nüfusu 85 milyon 279 bin kişi olarak tahmin edilmiş. Eğer önümüzdeki 5 yılda yıllık ortalama artış hızı binde 5 civarında olursa, nüfusumuz yıllık ortalama 600 bin civarında artacak. Dönem sonunda 89 milyon civarında bir nüfusa sahip olacağız.

Turistler ve sığınmacılar hariç 85 milyon civarındaki nüfusun ihtiyacını karşılamakta zorlanan kırmızı et üretimi, bazı dönemler azalır, dönem sonunda bugünkü seviyesine gelerek 88 milyonun ihtiyacını nasıl karşılayacak?

Bakanlığın kaynaklarındaki artış öngörülen enflasyonun çok altında

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın 5 yıl için öngörülen mali kaynaklarındaki değişim de aslında hedeflerin mütevaziliğinin gerekçesini açıklıyor. Döner sermaye ve dış kaynaklar dahil Bakanlığın 159 milyar lira olan mali kaynağının, 2025'te 37 milyar liralık artışla 197 milyar liraya çıkması planlanıyor. 2026'da ise artış miktarı 26.8 milyar liraya düşüyor ve toplam kaynak 223 milyar lira olarak ifade ediliyor. Ayrılan kaynaktaki artış 2027'de 23.7 milyar liraya, 2028'de ise 14.8 milyar liraya gerileyecek. Bakanlık mali kaynaklarındaki artış oranı enflasyon hedeflerinin neredeyse yarısı kadar olduğu dikkate alınır, mütevazî olarak belirlenen hedeflere bile ulaşmanın güçlüğü ortada. Ancak şunu belirtmek gerekir ki bu mali kaynaklara, ek ödenek talepleri dahil değil.

BM: Süveyş Kanalı'ndan geçişler son iki ayda yüzde 42 azaldı

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD), Kızıldeniz'deki saldırılar nedeniyle Süveyş Kanalı'ndan haftalık geçişlerin son iki ayda yüzde 42 azaldığını bildirdi.

UNCTAD'den yapılan açıklamada, dünyanın önemli ticaret yollarını etkileyen jeopolitik gerilimler ve iklim değişikliği nedeniyle küresel ticarete artan aksaklıklara ilişkin uyarıda bulunuldu.

Açıklamada, özellikle Karadeniz'de gemi taşımacılığını etkileyen jeopolitik gerilimler, Kızıldeniz'de Süveyş Kanalı'nı etkileyen gemi taşımacılığına yönelik son saldırılar ve iklim değişikliğinin Panama Kanalı üzerindeki etkisi olmak üzere, küresel ticarete artan aksaklıklara ilişkin endişelere dikkat çekildi.

Kızıldeniz'deki taşımacılığa yönelik son saldırıların, mevcut jeopolitik ve iklimle ilgili zorluklarla birleşerek önemli küresel ticaret yollarını etkileyen karmaşık bir krize yol açtığı belirtilen açıklamada, Süveyş Kanalı'ndan yapılan haftalık geçişlerin son iki ayda yüzde 42 azaldığının tahmin edildiği kaydedildi.

Açıklamada, Ukrayna'da devam eden çatışmanın da petrol ve tahıl ticaretinde önemli değişimleri tetikleyerek ticaret kalıplarını yeniden şekillendirdiği belirtilerek aynı zamanda küresel ticaret için önemli bir kanal olan Panama Kanalı'nın da azalan su seviyeleriyle mücadele ettiğini, bu durumun geçen ay toplam geçişlerde yıllık yüzde 36 düşüşe neden olduğu ve iklim değişikliğinin kanalın kapasitesi üzerindeki uzun vadeli etkilerinin küresel tedarik zincirleri üzerinde kalıcı etkilere ilişkin endişeleri artırdığı aktarıldı.

Navlun fiyatlarında artış

Kızıldeniz'deki krize yanıt olarak denizcilik sektörünün büyük oyuncularının Süveyş geçişlerini geçici olarak askıya aldığı anımsatılan açıklamada, haftalık konteyner gemisi geçişlerinin bir yıl öncesine kıyasla yüzde 67 düştüğü, konteyner taşıma kapasitesi, tanker geçişleri ve gaz taşıyıcılarında önemli düşüşler yaşandığı belirtildi.

Açıklamada, ortalama konteyner spot navlun fiyatlarında geçen yılın aralık ayının son haftasında yaşanan 500 dolarlık artışın bugüne kadarki en yüksek haftalık artış olduğu bildirildi.

Şanghay'dan ortalama konteyner taşımacılığı spot fiyatlarının geçen yıl aralık ayı başından bu yana iki kattan fazla arttığı belirtilen açıklamada, Şanghay'dan Avrupa'ya olan sevkiyatlar için de fiyatların üç kattan fazla arttığı aktarıldı. Açıklamada, ABD'nin Batı kıyısına giden sevkiyatların rotası Süveyş'ten geçmese de fiyatlarının ortalamanın üzerine çıktığı ve yüzde 162 arttığı kaydedildi.

Söz konusu aksamaların kümülatif etkisinin kargo seyahat mesafelerinin uzamasına, ticaret maliyetlerinin artmasına, gemilerin daha uzun mesafeler ve daha hızlı seyahat etmek zorunda kalmasından kaynaklanan sera gazı emisyonlarında artışa dönüştüğü belirtilen açıklamada, Süveyş ve Panama kanallarını kullanmamanın nakliye süresini artırdığı ve bunun da masrafların artmasına neden olduğu aktarıldı.

Açıklamada, nakliye ve sigorta primlerinin günlük fiyatının arttığı ve bunun da genel transit maliyetini artırdığı belirtilerek ayrıca gemilerin rotadan sapmaları telafi etmek için daha hızlı seyahat etmek zorunda kalmalarının daha fazla yakıt kullanımına ve karbondioksit salınımına neden olduğu, bunun da çevresel kaygıları daha da artırdığı ifade edildi.

Gıda ve enerji fiyatlarını da etkiliyor

Aksamaların geniş kapsamlı ekonomik sonuçlarına da işaret edilen açıklamada, mevcut konteyner fiyatlarının Kovid-19 salgınının neden olduğu kriz döneminde görülen zirvenin yaklaşık yarısı kadar olmasına rağmen yükselen navlun fiyatlarının tüketicilere yansımalarının zaman aldığı ve tam etkinin bir yıl içinde ortaya çıkmasının beklendiği belirtildi.

30.01.2024

Açıklamada, doğal gaz nakliyatlarının durdurulması nedeniyle enerji fiyatlarında artış yaşandığı, bu durumun özellikle Avrupa'daki enerji arzını doğrudan etkilediği kaydedildi.

Krizin aynı zamanda küresel gıda fiyatlarına da yansıdığı belirtilen açıklamada, uzayan mesafeler ve yükselen navlun fiyatlarının potansiyel olarak maliyetlerin artmasına neden olduğu ifade edildi.

Açıklamada, Avrupa, Rusya ve Ukrayna'dan yapılan tahıl sevkiyatlarındaki aksamaların ise küresel gıda güvenliğine yönelik riskler oluşturarak tüketicileri etkilediği ve üreticilere ödenen fiyatları düşürdüğü aktarıldı.

"Birçok gelişmekte olan ülkenin küresel değer zincirlerine katılımı büyük ölçüde Süveyş Kanalı geçişlerine bağlı"

UNCTAD Teknoloji ve Lojistik Bölümü Ticaret Lojistiği Birimi Başkanı Jan Hoffmann, AA muhabirine, Süveyş Kanalı için en önemli unsurun ana Doğu-Batı konteyner ticareti olmasına rağmen Kanalın bazı Doğu Afrika ve Hint Okyanusu ekonomileri için de öneminin göz ardı edilemez olduğunu belirtti.

Hoffmann, "Enerji ve gıda tedarikinin yanı sıra birçok gelişmekte olan ülkenin küresel değer zincirlerine katılımı büyük ölçüde Süveyş Kanalı geçişlerine bağlıdır." ifadelerini kullandı.

Agrotermal, 1 milyon metrekarelik serasının birinci etabını hizmete aldı

Agrotermal Konya Tuzlukçu'da 1 milyon metrekarelik jeotermal ısıtım teknolojisiyle seranın 50 bin metrekarelik birinci etabını hizmete aldı.

Yediyol Holding, yenilenebilir ve sürdürülebilir jeotermal enerji yatırımlarına devam ediyor. Yediyol Holding markası Agrotermal, 1 milyon metrekarelik yatırımıyla Konya Tuzlukçu bölgesini jeotermal teknolojili sera alanında cazibe merkezine dönüştürüyor.

Proje ile bölgede ilk etapta bin kişilik istihdam hedeflenirken, istihdamın tamamına yakını kadınlardan oluşacak. Minimum su tüketimi ile yüksek kaliteli ve sağlıklı ürün hedeflenen proje ile mevsim koşullarına bağlı kalmadan 12 ay boyunca üretim yapabiliyor.

İlk fideler dikildi

Konya Tuzlukçu bölgesinde yer alan 1 milyon metrekarelik projenin ilk etabı olan 50 bin metrekarelik alanın fide dikimleri gerçekleştirildi. Konya Tuzlukçu Kaymakamı Eyyüp Tuğ katıldığı fide dikim töreninde yatırımın bölgenin tarım ihracatı konusunda dünyanın merkezi olacağına ve bölgesel kalkınma konusunda önemli bir destek sağlayacağına dikkat çekti.

Tuğ, projenin hedeflenen 1 milyon metrekare alanda üretime geçilmesi için Yediyol Holding ve Agrotermal seracılık yatırımına ellerinden gelen desteği vereceklerini söyledi.

30.01.2024

“Hollanda’nın tahtını sarsacağız”

Yediyol Holding Yönetim Kurulu Başkanı Muhammet Şuheyb Mendi ise şunları söyledi: “Bugün 1 milyon metrekarelik Agro jeotermal ısıtmalı teknolojik seram projemizin birinci etabı olan 50 bin metrekarelik alanımızın fide dikim işlemlerini gerçekleştirmiş bulunuyoruz. Bu büyük yatırım ile Konya Tuzlukçu bölgesini dünyanın jeotermal ısıtmalı teknolojik sera merkezi haline getirerek Hollanda’nın tarım ihracatındaki tahtını sarsacak bir Türkiye için güç kaynağı olmak istiyoruz.”

Merkez Bankası zorunlu karşılık oranlarını değiştirdi

Merkez Bankası zorunlu karşılık oranlarında değişikliğe gitti. Resmi Gazete'de yayımlanan kararla, kur korumalı hesaplar (KKM) için zorunlu karşılık oranı, 6 aya kadar vadede yüzde 30'dan yüzde 25'e indirildi. Döviz cinsinden hesaplar ise yüzde 4'ten yüzde 8'e yükseltildi.

Merkez Bankası KKM hesapları için uygulanan zorunlu karşılık oranlarında değişiklik yaptı.

Resmi Gazete'de yayımlanan karara göre, zorunlu karşılık oranı, 6 aya kadar vadede yüzde 30'dan yüzde 25'e indirildi. Döviz cinsinden hesaplar için zorunlu karşılık oranı yüzde 4'ten yüzde 8'e yükseltildi.

Kararla TL mevduata geçiş adımlarının güçlendirmilmesi hedeflenirken, kararın parasal etkisinin 120 milyar TL olacağı öngörülüyor.

Resmi Gazete'de yayımlanan karar şu şekilde:

"Para Politikası Kurulu'nun 25 Ocak 2024 tarihli kararında, devam eden sadeleştirme süreciyle uyumlu şekilde, kredi arzında ve mevduat faizinde gözlenebilecek oynaklıklara karşın, makroihtiyati kararlarla parasal aktarım mekanizmasının destekleneceği ifade edilmiştir. Ayrıca, faiz kararlarının yanı sıra, parasal sıkılaştırma sürecini destekleme amacıyla, miktarsal sıkılaştırmaya devam edileceği belirtilmiştir.

Bu kapsamda, zorunlu karşılık uygulamasında;

30.01.2024

Kur korumalı hesaplar için zorunlu karşılık oranlarının 6 aya kadar olan vadelerde yüzde 30'dan yüzde 25'e indirilmesine,

Döviz cinsinden mevduat/katılım fonu hesapları için Türk lirası cinsinden tesis edilen ilave zorunlu karşılık oranının yüzde 4'ten yüzde 8'e yükseltilmesine karar verilmiştir.

Bu düzenlemelerle, Türk lirası mevduata geçişe yönelik adımlar güçlendirilirken, miktarsal sıkılaştırma sürecine devam edilmektedir."

Ankara'da simit zammı geri alındı

Ankara Simitçiler ve Pideciler Esnaf Odası Başkanı Savaş Delibaş, Ankara simidi fiyatlarına ilişkin değerlendirmede bulundu. Ankara simidine zam kararını iptal ettiklerini belirten Delibaş, "Ankara simidinin satışı 10 liradan devam edecek" dedi.

Ankara Simitçiler ve Pideciler Esnaf Odası Başkanı Savaş Delibaş, Ankara simidi fiyatlarına ilişkin değerlendirmede bulundu.

Geçen hafta esnaftan zam talebi geldiğini ve değerlendirdiklerini dile getiren Delibaş, "Cuma günü Ankara simidinin satış fiyatının 10 liradan 15 liraya çıkmasına karar vermiştik. Daha sonra bir değerlendirme yaptık ve 15 liralık fiyatın yüksek olduğuna karar verdik. Bugün itibarıyla da zammın iptali kararını aldık. Ankara simidinin satışı 10 liradan devam edecek. Gücümüz yettiğince de 10 liradan satmaya devam edeceğiz" ifadelerini kullandı.

Delibaş, simitçi esnafının fedakarlık yaptığını işaret ederek, "Daha önce Toprak Mahsulleri Ofisinden un desteği aldık ve bu dönemde 9 ay hiç zam yapmadık. Yine esnafımız desteklenirse bir sene de zam yapmayız. Bizim için önemli olan ham madde. Maliyetler yükselirse mecbur zam yapmak zorunda kalıyoruz. Destek alırsak biz de zam yapmayız." değerlendirmesinde bulundu.

Esnafın bulunduğu yerlerin kiralarından dolayı maliyet farklılıkları oluştuğuna dikkati çeken Delibaş, taban-tavan fiyat uygulamasına geçilmesinin faydalı olacağını anlattı.

30.01.2024

Delibaş ayrıca, yaptıkları bazı açıklamaların yanlış anlaşıldığının altını çizerek, "Bizim bazı sözlerimiz siyasi mecraya çekilmiş, bundan dolayı da özellikle devlet büyüklerimizden özür diliyoruz. 'Bizim kendi esnaf teşkilatımız özür dilemeli.' diye söylemek istemiştik ama sözlerimiz farklı anlama çekildi. Üzdüğümüz halkımızdan özür diliyoruz." dedi.

İklim değişikliği ve tarımsal üretim planlaması

Ali Ekber YILDIRIM

30 Ocak 2024 Salı

Mersin’de tarım konusunda örnek bir dayanışma ve işbirliği var. Mersin Ticaret ve Sanayi Odası, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Akdeniz İhracatçılar Birliği, Ziraat Mühendisleri Odası Mersin Şubesi ve Mersin Ziraat Odası “Üretmezsek Tükeniriz” başlığı altında birkaç yıldır tarım toplantıları düzenliyor.

İlk olarak 28 Eylül 2019’da “Üretmezsek Tükeniriz/Türkiye Tarım Politikaları ve Geleceği Konferansı” düzenlendi. O dönemde ülke gündeminde dönemin Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli’nin Semerat Holding kurma çabaları vardı. Semerat adıyla bir holding kurulacak ve ülke tarımı bu holdinge bağlanacaktı. Tarım teşkilatının taşra birimleri, üretici örgütleri ve diğer yapılanmalar tümüyle kaldırılacak her şey bu Semerat Holding’e bağlanacaktı. Bu planı ortaya çıkarıp yazdığım da Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan kendisine yapılacak sunumu iptal etti ve o proje suya düştü.

“Üretmezsek Tükeniriz” toplantıları

Mersin'deki dostlarımız dediler ki "Semerat Holding'i farklı biçimde yine gündeme getirecekler, buna karşı bir politika geliştirmemiz ve kamuoyuna önermemiz gerekiyor." "Üretmezsek Tükeniriz" sloganı ile toplantılar bu şekilde başladı. İlk olarak 28 Eylül 2019'da yapıldı. Her yıl tekrarlanacak ve önemli bir konuyu gündeme getirecekti. Fakat 2020 ve 2021'de COVID-19 salgını nedeniyle yapılamadı.

İkinci toplantı "Üretmezsek Tükeniriz/Tarımda Girdi Sorunları ve Çıkış Yolu" başlığı ile 19 Mart 2022'de yapıldı. Tarımda girdi fiyatlarının zirve yaptığı bir dönemde yine sorunlar ama daha çok da çözüm önerileri uzmanlar tarafından dile getirildi. Ülkemizi derinden sarsan ve asrın felaketi olarak nitelendirilen Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle 2023 yılı toplantısı yapılamadı.

Geçtiğimiz Cumartesi "Üretmezsek Tükeniriz/Küresel İklim Değişikliği Sürecinde Tarımsal Planlama" toplantısını gerçekleştirdik. Yöneticileri değişse de 5 sivil toplum kuruluşu Mersin'deki bu dayanışmayı sürdürüyor.

Mersin Üniversitesi Akdeniz Kültür Merkezi'nde düzenlenen konferansa; Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı Vahap Seçer, Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Sefa Çakır, Akdeniz Yaş Meyve Sebze İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkanı Ferhat Gürüz, Mersin Ziraat Odası Başkanı Musa Yılmaz, Ziraat Mühendisleri Odası Mersin Şube Başkanı Prof. Dr. Okan Özkaya, Kuzey Kıbrıs Türk Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Üyesi İzlem Nizam, Mersin Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Engin, çok sayıda sivil toplum kuruluşu yöneticisi ve çiftçiler katıldı. Özellikle kadın çiftçilerin yoğun katılımı dikkat çekiciydi.

Bu yıl küresel iklim değişikliğinin tarıma etkileri ve tarımda planlama konusu ele alındı. Açılış konuşmaları ve sonrasında benim yönettiğim panelde Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği ve Politikaları Araştırma Merkezi Müdürü Prof. Dr. Levent Kurnaz, Tarım Editörü İrfan Donat ile elma ve narenciye üreticisi, ihracatçısı Özbek Özler konuşmacı olarak katıldı.

Türkiye tarım ülkesi, Mersin tarım şehri

Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı Vahap Seçer, 'Üretmezsek Tükeniriz' mottosu ile geçmiş yıllarda ilgili odalar ile toplantılar yaptıklarını hatırlatarak, küresel iklim değişikliği sorununun ortaya çıkaracağı sonuçlardan Türkiye'nin de Mersin'in de etkileneceğini belirtti. Türkiye'nin bir tarım ülkesi, Mersin'in de bir tarım şehri olduğunu belirten Seçer: "Mersin dediğiniz zaman tarıma dair her şeyi konuşabilirsiniz. Meyveciliği, sebzeciliği, seracılığı, açık tarla ziraatını, hayvancılığı, kısacası tarımın her kalemini az ya da çok konuşabilirsiniz. Mersin, önemli bir nüfusunun tarımla beslendiği bir memleket, Büyükşehir Belediye Başkanı olarak yetkim dâhilinde, belediye bütçesinin bir kısmını tarımsal desteklemeye ayırıyoruz. Çünkü Mersin bir tarım şehri. Küçük üretici çok... Benim hedefim küçük üretici. Makro

planlar yapan Tarım Bakanlığı'dır, büyük üretimlere desteği planlar, havza bazlı destek yapar, planlar ve stratejiler hazırlar. Ama biz Mersin'in gerçeğinde, Mersin'in dokusuna uygun destekler ve katkılar yapıyoruz" diye konuştu.

Belediyeden tarıma 119 milyon lira destek

Büyükşehir Belediye Başkanı seçildiği 2019 yılından itibaren, tarımsal desteklemeye önemli oranda bütçe ayırdıklarını dile getiren Vahap Seçer, geride kalan 4 yıllık sürede tarıma 125 milyon lira ayırdıklarını, sadece 2024 yılı için hazırlanan bütçede ise bu rakamın 119 milyon liraya çıkardıklarını söyledi. Seçer, "Başta üretici kadınlar olmak üzere üreticiye destek sağladık. Hayvancılık, fide-fidan, sulama borusu desteği yaptık. Geçen 4 yılda 125 milyon destek verirken, bu yıl kullanacağımız bütçeden tarıma 119 milyon lira bütçe ayırdık" dedi.

Türkiye'ye örnek olacak proje

Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı Vahap Seçer tarımsal desteklemelerde en önemli projelerinden biri olan "Hadî Gel Köyümüze Destek Verelim" projesinin Türkiye genelinde uygulanabilecek örnek bir proje olduğunu söyledi. Seçer sözlerini şöyle sürdürdü: "Üreticiye 1 tanesi erkek olmak üzere 25 küçükbaş hayvanın yanı sıra 1 yıllık yem ve 1 yıllık ücretsiz veteriner hizmeti sağlıyoruz. Verdiğimiz hayvanlar damızlık hayvanlar. Üretici hayvan varlığını artırdıkça aldığı hibe hayvanları sisteme geri veriyor ve yeni üreticilere bu desteği sağlıyoruz. Her yerde söylüyorum; bu proje Tarım Bakanlığına örnek olabilecek projedir. Yani doğduğumuz yerde doyalım ve üretelim. Bana göre tarım sektörü çok değerli bir sektör ve çok kutsal. Tarım istihdam sağlıyor. İnsanlarımız kahvehanelerde boş boş oturmuyor. Çiftlikte, serada, ahırda, ağılda, meyve bahçesinde çalışıyor, üretiyor. Çocuğunun okul parasını, sağlığını, sağlıklı beslenmesini, evinin geçimini sağlıyor. Tarım olmazsa, üretmezsek tükeniriz."

Geleceği kurtarmak için iklim kriziyle mücadele şart

Bu konferansların bir anlamda fikir babası olan Mersin Ticaret ve Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Hakan Sefa Çakır, açılış konuşmasında özetle şu bilgileri verdi: "Tarımda farklı koşullara göre adapte edilen ürün çeşitleri, ilaçlama, gübreleme ve sulamada büyük gelişmeler kaydedildi. Değişen iklim koşullarına yönelik yapılan çalışmalar ise henüz çok sınırlı. Bu kadar net şekilde önümüzde duran bu sorunla mücadele için maalesef yıllarca oyalandık. Geleceğimizi kurtarmak için iklim değişimine uyum çalışmalarına ihtiyaç var. Mevcut yasal ve kurumsal düzenlemelere, stratejik planlara, politika ve programlara tarımda enerji kullanımının azaltılması, sürdürülebilir kaynak kullanımı, kuraklığa dayanıklı bitkilerin geliştirilmesi ve ıslahı, kurak dönemlerde, kısıtlı sulama konularında yöntem ve araçlarının iyileştirilmesi, toprakta karbon tutulumunu sağlayan arazi işleme yöntem ve araçlarının geliştirilmesini hedefleyen maddeler eklenmesi gerekir."

Küçükbaş hayvancılık yaygınlaştırılmalı

Sorunun çözümü için örgütlü bir yapı oluşturulması gerektiğine dikkat çeken Hajkan Sefa Çakır çözüm önerilerini ise şöyle sıraladı: “İklim değişikliğine uyum için küçükbaş hayvancılığın yaygınlaştırılması bunun için iklim değişikliğine uyum kapasitesi yüksek olan yerli ırklarının genetik yapısının iyileştirilmesi gerekiyor. Bu çalışmaları yapmak için de Mersin’de Küçükbaş Hayvancılık Araştırma Enstitüsü’nün hızla teşkil edilmesi lazım. Bölgelere özel afet planları yapılmalı. Seracılık özelinde eylem planları oluşturulmalı. Bu alanda ar-ge çalışması yapacak agroparkların desteklenmesi çok önemli. Mersin Agropark bu konuda Türkiye’de bir ilk. Burada İklim Değişikliği Adaptasyon Merkezi kurduk. İklim değişikliği ve uyum süreçleri konusunda tarımsal üreticilere ve tarımsal ürün işleyen sanayi firmalarımıza bilgilendirme çalışmaları yapacağız. Bu merkezle, Mersin özelinde kısa, orta ve uzun dönem ürün deseni, diğer bir deyişle ürün haritası çalışması yapacağız.”

Mersin’de düzenlenen “Üretmezsek Tükeniriz/Küresel İklim Değişikliği Sürecinde Tarımsal Planlama” toplantısında çok sayıda çiftçi vardı. Çiftçiler daha güncel sorunları dile getirdi. Limonun, narenciye dalında kaldığını, satamadıklarını ifade etti. Bu konuda destek beklediklerini ifade ettiler.

Narenciye üretimi ve ihracatı, iklim krizinin dayattığı çeşit değişikliği, geleceğe ilişkin üretim planlaması ve diğer konuları yarın yazacağım. Özellikle üretici ihracatçı Özbek Özler, Akdeniz Yaş Meyve ve Sebze İhracatçıları Birliği Başkanı Ferhat Gürüz, Prof. Dr. Levent Kurnaz’ın görüş ve önerilerini yarınki yazımda okuyabilirsiniz.

Fakirsin sen fakir kal, hatta daha da fakir ol!

Alaattin AKTAŞ

30 Ocak 2024 Salı

Siyasetçiyi dinlesen Türk halkı refah içinde yaşıyor... Bir bolluk, bir bereket, bir el yağda, bir el balda; sormayın gitsin!

Ama devletin resmi verilerine bakınca durum felaket! Fakir, bulunduğu konumu bile koruyamıyor, giderek daha da fakirleşiyor.

Peki vatandaş nasıl yaşıyor; siyasetçinin söylediği gibi mi, yoksa resmi verilerin ortaya koyduğu gibi mi? Tabii ki gerçek, verilerle ortaya konulan. Ama belli ki bu da çok önemli değil. Değil, çünkü aksi olsa, bu verilerin ortaya koyduğu duruma göre yaşamak önemsense, bundan rahatsız olunsa ona göre tutum takınılır. Takınılmıyor!

O yüzden, “**Hem sürünürüm, hem tutumumu değiştirmem**” yaklaşımı sergileyene “**Müstahaksın sen müstahak**” diyene de itiraz edilemiyor.

Gelir dağılımı giderek bozuluyor

TÜİK dün 2023 yılında yapılan 2022'ye ilişkin gelir dağılımı istatistiklerini açıkladı ve gördük ki temelde değişen bir şey yok. Aynı eğilim sürüyor.

Gelir dağılımı daha da bozulmuş. Sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, bire yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı gösteren Gini katsayısı biraz daha büyümüş. 2021 yılında 0,415 olan Gini katsayısı, 2022'de 0,433'e yükselmiş. Zaten söz konusu katsayı 2018'den itibaren (2020 hariç) sürekli büyüyor, yani gelir dağılımı bozuluyor.

Bu eğilimde 2018'deki yönetim biçimi değişikliğinin etkisi var mıdır, ne dersiniz?

Bu orana da kuşkuyla bakılıyor

Gini katsayısı 2022 gelir düzeyine göre 0,433 oldu ama bu orana kuşkuyla bakıldığı da bir gerçek.

Kayıt dışı ekonominin büyüklüğü gerçek gelirin ölçülmesini zorlaştırıyor. Gelir arttıkça bunu gizleme eğilimi belirginleşir. Bu da Gini katsayısının gerçek düzeyinden daha düşük ölçülmesi sonucunu doğuran önemli bir etken.

Ama varsayalım ölçüm tam doğru; yine de yıldan yıla gelir dağılımında bozulma olduğu gerçeği ortada duruyor.

En zengin yüzde 5 servetine servet katıyor

Gelin şimdi de 2022 verilerine göre yüzde 5'lik grupların gelirleri nasıl değişim göstermiş, ona bakalım.

En yoksul yüzde 5'lik ilk üç grubun gelirden aldığı pay yıllardır aynı. Bu kesimlerin gelirdeki payı sırasıyla yüzde 0.9, yüzde 1.4 ve yüzde 1.7.

Dördüncü yüzde 5'lik grupta yoksullaşma belirginleşmeye başlıyor. Bu gruptakilerin gelirden aldığı pay zaten düşük de, oran 2022'de biraz daha aşağı gitmiş.

Yalnızca onların mı? Tablodaki kırmızılara dikkat! 2022'de 2021'e göre dördüncü yüzde 5'lik gruptan başlayarak son yüzde 20'ye kadar herkes yoksullaşmış.

■ İzleyen on üç yüzde 5'lik grup yoksullaşmış. Yani hanelerin yüzde 65'i 2022'de 2021'e göre daha yoksul.

■ On yedi ve on sekizinci grupların geliri de aynı kalmış.

■ Zenginleşenler mi? Son iki yüzde 5'lik grup. Hani zaten çok zengin olan son iki grup. On dokuzuncu yüzde 5'in geliri yüzde 9.8'den yüzde 10.3'e, son yüzde 5'in geliri ise yüzde 23.3'ten yüzde 24.7'ye çıkmış.

95'e 3 birim, 5'e 1 birim!

95, gelire göre sıralı yüzde 95'lik grubu gösteriyor. Yüzde 95'in gelirdeki payı yüzde 75, yani 3...

Kalan yüzde 5 var ya, o kesimin payı ise yüzde 25, yani 1...

Sonuçta yüzde 95'lik kesim gelirden ancak 3 birim pay alabiliyor, yüzde 5'lik kesim ise 1 birim...

Nasıl dağılım ama; şahane değil mi...

Giderek daha beter oluyor

95 ve 5... Paylar önceki yıllarda da dengesizdi ama 2022'deki kadar değildi.

2006-2021 ortalamasında yüzde 95'in payı yüzde 79, son yüzde 5'in payı ise yüzde 21'di.

Gidişat çok belirgin; dengesizlik her geçen yıl biraz daha pekişiyor.

Yüzde 5'lik grupların 2022'deki payı 2006-2021 ortalamasıyla karşılaştırdığında kırmızılar ne kadar da çoğalıyor. En yoksul yüzde 15'in payı sabit kalmış ve sonrasında başlamış kırmızılar! En zengin yüzde 5'lik kesime kadar tüm yüzde 5'lerin karşısında kırmızı var, yani gelir kaybı var. Düşünün, en zengin on dokuzuncu yüzde 5 bile gelir kaybına uğramış.

Ya 2023?

5 Mayıs 2023'te bu köşede 2022'de yapılan çalışmaya göre oluşturulan 2021 verilerini aktardıktan sonra şunları yazmıştım:

“Bu verilerin 2022'de yapılan anketle 2021'deki durumu ortaya koyduğunu belirttim. Acaba enflasyonun resmi verilerle bile yüzde 85'lere dayandığı, gıda enflasyonunun çok daha yukarılara çıktığı 2022'de durum ne olmuştur ki... 2021'den çok daha kötü bir tablonun oluştuğuna hiç kuşku yok.”

Şimdi bir düşünelim; acaba 2023'teki durum ne olmuştur ki? Kimi yıllar negatif oranların görüldüğü temmuz ve ağustos aylarında yüzde 9'un üstünde resmi enflasyon açıklanan, yılın yüzde 65'le kapatıldığı bir yılda gelir dağılımında bir iyileşme olmuş mudur, yoksa çok beter bir yıl mı yaşanmıştır? Ne yaşadığımızı tabii ki biliyoruz da, bu durum verilere yansıtıldığında neler göreceğiz dersiniz?

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine göre yüzde 5'lik grupların gelir dağılımı (Yüzde)

Anket yılı	Yıllık					Birikimli			
	2023	2022	2022-2021	2006-2021	2022-ort.	Anket yılı	2023	2022	2006-2021
Referans yılı	2022	2021	farkı	ortalaması	farkı	Referans yılı	2022	2021	ortalaması
1.yüzde 5	0,9	0,9	0,0	0,9	0,0	Yüzde 5	0,9	0,9	0,9
2.yüzde 5	1,4	1,4	0,0	1,4	0,0	Yüzde 10	2,3	2,3	2,3
3.yüzde 5	1,7	1,7	0,0	1,7	0,0	Yüzde 15	4,0	4,0	4,0
4.yüzde 5	1,9	2,0	-0,1	2,0	-0,1	Yüzde 20	5,9	6,0	5,9
5.yüzde 5	2,1	2,2	-0,1	2,3	-0,1	Yüzde 25	8,0	8,2	8,2
6.yüzde 5	2,3	2,5	-0,2	2,5	-0,2	Yüzde 30	10,4	10,7	10,7
7.yüzde 5	2,6	2,7	-0,1	2,8	-0,2	Yüzde 35	12,9	13,4	13,5
8.yüzde 5	2,8	3,0	-0,2	3,0	-0,2	Yüzde 40	15,7	16,4	16,5
9.yüzde 5	3,0	3,2	-0,2	3,3	-0,3	Yüzde 45	18,8	19,6	19,8
10.yüzde 5	3,3	3,5	-0,2	3,6	-0,3	Yüzde 50	22,1	23,1	23,4
11.yüzde 5	3,6	3,8	-0,2	3,9	-0,3	Yüzde 55	25,7	26,9	27,4
12.yüzde 5	4,0	4,1	-0,1	4,2	-0,3	Yüzde 60	29,7	31,1	31,6
13.yüzde 5	4,4	4,5	-0,1	4,6	-0,2	Yüzde 65	34,1	35,6	36,2
14.yüzde 5	4,8	4,9	-0,1	5,1	-0,3	Yüzde 70	38,9	40,5	41,3
15.yüzde 5	5,3	5,4	-0,1	5,6	-0,2	Yüzde 75	44,2	45,9	46,9
16.yüzde 5	5,9	6,0	-0,1	6,2	-0,3	Yüzde 80	50,2	51,9	53,1
17.yüzde 5	6,8	6,8	0,0	7,0	-0,3	Yüzde 85	56,9	58,8	60,1
18.yüzde 5	8,0	8,0	0,0	8,3	-0,3	Yüzde 90	64,9	66,8	68,4
19.yüzde 5	10,3	9,8	0,4	10,5	-0,2	Yüzde 95	75,2	76,6	78,9
20.yüzde 5	24,7	23,3	1,4	21,2	3,6	Yüzde 100	100,0	100,0	100,0

Nüfusun en yüksek gelirli yüzde 5'lik kesimi, gelirin dörtte birini elde ediyor. En yüksek gelirli yüzde 10'un payı yüzde 35'e ulaşıyor.

2013-2023 döneminde; en üst ve en alt yüzde 5'lik gruplar arasındaki fark 22,8 kattan 26,6 kata; yüzde 10'luk gruplar arasındaki 13,6 kattan 15 kata, yüzde 20'lik gruplar arasındaki fark da 7,7 kattan 8,4 kata çıktı.

Gini katsayısına göre de 2023, gelir dağılımında bozulmanın zirve yaptığı bir yıl oldu. Yıllık ortalama kullanılabilir fert geliri 114 bin 634 TL ile en yüksek İstanbul, 39 bin 173 ile en düşük Van, Muş, Bitlis, Hakkâri (TRB2) bölgesinde.

Gelir dağılımında bozulma 2023'te arttı

Naki BAKIR

30 Ocak 2024 Salı

En yüksek gelirli yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay 1,8 puan artarak yüzde 49,8'e yükselirken, en düşük gelirli yüzde 20'nin payı 0,1 puan daha düşerek yüzde 5,9'a geriledi.

Türkiye'deki gelir dağılımındaki bozulma 2023'te de hızlanarak devam etti. Gelirden aldıkları paya göre en üst ve en alt grupları arasındaki makas iyice açıldı. Gelir dağılımı

varlıklılar lehine daha da bozuldu; en üst gelir grubundaki yüzde 20'lik nüfusun gelirden aldığı pay yüzde 50'ye yaklaştı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması'nın 2023 yılı sonuçlarını açıkladı.

Yaygın uygulama olarak gelir dağılımının yüzde 20'lik gelir grupları bazında ölçüldüğü verilere göre, en yüksek eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert gelirine sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay önceki yıla göre 1,8 puan artarak yüzde 49,8'e çıkarken, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay 0,1 puan azalarak yüzde 5,9'a geriledi. En yüksek gelire sahip yüzde 20'lik nüfus grubu ile en düşük gelirli yüzde 20'lik grup arasında 2022'de 8 kat olan fark, biraz daha artarak 8,4 kata çıktı.

En tepe-en dip farkı 26,6 kat

Ancak gelir dağılımı ölçümünde gelir gruplarının aralığı daha dar tutulduğunda, eşitsizliğin daha fazla olduğu görülüyor. TÜİK'in yüzde 5'lik gelir gruplarına göre dağılımı gösteren verileri, en zengin-en yoksul kesimler arasındaki gelir farkının 26,6 kat olduğunu gösteriyor. 2023 itibarıyla; en düşük gelirli yüzde 5'lik gelir grubu toplam gelirden sadece yüzde 0,9 pay alırken, en üstteki yüzde 5'lik gelir grubu toplam gelirin yüzde 24,7 ile dörtte birini elde ediyor.

Yüzde 10'luk gelir grupları bazında bakıldığında da en alttaki yüzde 10'luk grubun gelirden aldığı pay yüzde 2,3 olurken, en üstteki yüzde 10'luk grubun payı yüzde 35'e ulaşıyor. 2013-2023 döneminde; en üst ve en alt yüzde 5'lik gruplar arasındaki gelir farkının 22,8 kattan 26,6 kata; en üst ve en alt yüzde 10'luk gruplar arasındaki farkın 13,6 kattan 15 kata; en üst ve en alt yüzde 20'lik gelir grupları arası farkın da 7,7 kattan 8,4 kata çıktığı belirlendi.

Gelir dağılımı eşitsizliği arttı

Yüzde 5, 10 ve 20'lik gelir gruplarına göre en alt ve en üst grubun payı (%)									
	%5'lik Gruplara Göre			%10'luk Gruplara Göre			%20'lik Gruplara Göre		
	1. %5	20. %5	En üst/ En Alt	1. %10	10. %10	En üst/ En Alt	1. %20	5. %20	En üst/ En Alt
2013	0,9	20,5	22,8	2,3	31,3	13,6	6,1	46,6	7,7
2014	1,0	19,6	20,4	2,4	30,3	12,6	6,2	45,9	7,4
2015	0,9	20,2	22,2	2,3	31,0	13,3	6,1	46,5	7,6
2016	0,9	21,4	23,0	2,4	32,1	13,6	6,2	47,2	7,7
2017	1,0	22,3	23,2	2,4	32,5	13,4	6,3	47,4	7,5
2018	0,9	22,4	23,8	2,4	32,6	13,7	6,2	47,6	7,7
2019	0,9	21,1	22,4	2,4	31,1	13,0	6,3	46,2	7,4
2020	0,9	22,3	26,2	2,2	32,5	14,6	5,9	47,5	8,0
2021	0,9	21,3	24,0	2,3	31,5	13,7	6,1	46,7	7,6
2022	0,9	23,3	26,2	2,3	33,1	14,5	6,0	48,0	8,0
2023	0,9	24,7	26,6	2,3	35,0	15,0	5,9	49,8	8,4

Yıllara göre yüzde 20'lik gelir gruplarının gelirden aldığı pay (%)						
	En alt %20	2. %20	3. %20	4. %20	En üst %20	En üst/ En alt
2013	6,1	10,7	15,2	21,4	46,6	7,6
2014	6,2	10,9	15,3	21,7	45,9	7,4
2015	6,1	10,7	15,2	21,5	46,5	7,6
2016	6,2	10,6	15,0	21,1	47,2	7,6
2017	6,3	10,7	14,8	20,9	47,4	7,5
2018	6,1	10,6	14,8	20,9	47,6	7,8
2019	6,2	10,9	15,2	21,4	46,3	7,5
2020	5,9	10,6	14,9	21,4	47,5	8,1
2021	6,1	10,8	15,1	21,3	46,7	7,7
2022	6,0	10,4	14,7	20,9	48,0	8,0
2023	5,9	9,8	14,0	20,5	49,8	8,4

Gelir dağılımı eşitsizliği ölçütlerinden olan Gini katsayısı, önceki yıla göre 0,018 puan artışla 0,433 olarak tahmin edildi. Böylece söz konusu katsayı, 2006'dan bu yana dönemi kapsayan veri setinin en yüksek düzeyine ulaştı.

Tüm sosyal transferler hariç tutulduğunda Gini katsayısı 0,033 puan artışla 0,520, emekli ve dul yetim maaşı dahil diğer tüm sosyal transfer gelirleri hariç tutulduğunda de 0,022 puan artarak 0,445 olarak belirlendi. 2014-2023 dönemine ilişkin Gini verilerinin yer aldığı veri setine göre son on yılda söz konusu katsayıda 0,046 puanlık artış, gelir dağılımındaki bozulmaya işaret ediyor.

TÜİK'e göre yıllık hane geliri 168 bin TL

TÜİK, yıllık ortalama hane halkı kullanılabilir gelirini 2023 yılı için 167 bin 983 TL olarak hesapladı. Bu gelir önceki yıla göre yüzde 70,7 arttı. Yıllık ortalama eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert geliri ise önceki yıla göre yüzde 72,3 artarak 48 bin 642 TL'den 83 bin 808 TL'ye yükseldi.

Yıllık kullanılabilir fert gelirlerinde en yüksek düzey 100 bin 76 TL ile tek kişilik hanelerde. En düşük yıllık fert gelirin sahip hane halkı tipi ise 66 bin 1 TL ile en az bir çekirdek aile ve diğer kişilerden oluşan haneler.

Maaş-ücretin payı arttı

Toplam gelirden en yüksek payı yüzde 48,5'le maaş ve ücret geliri aldı. Bu pay önceki yıla göre 2,3 puan arttı. İkinci sırayı yüzde 22,1'le önceki yıla göre 1,1 puan artan müteşebbis geliri, üçüncü sırayı yüzde 17,6 ile önceki yıla göre 2,6 puanlık azalan sosyal transfer geliri oluşturdu. Tarım gelirinin müteşebbis geliri içindeki payı 0,7 puan artarak yüzde 20,5, emekli ve dul-yetim aylıklarının sosyal transferler içindeki payı ise 1,4 puan azalarak yüzde 88,4 olarak gerçekleşti.

Yıllık ortalama esas iş gelirleri sırasıyla yükseköğretim mezunlarında 157 bin 851, lise ve dengi okul mezunlarında 114 bin 374, lise altı eğitilmişlerde 89 bin 12, bir okul bitirmeyenlerde 63 bin 425 ve okur-yazar olmayanlarda 45 bin 637 TL olarak hesaplandı. Önceki yıla göre yıllık ortalama esas iş gelirinde en yüksek artış yüzde 89,7 ile lise altı eğitilmiş, en düşük artış ise yüzde 79,6 ile okur yazar olmayan bireylerde gerçekleşti.

Esas iş gelirleri sektörel ayrımda incelendiğinde; en yüksek yıllık ortalama gelirin 121 bin 13 TL ile hizmet sektöründe, en düşük yıllık ortalama gelirin ise 92 bin 632 TL ile tarım sektöründe olduğu görüldü. Önceki yıla göre en yüksek artış yüzde 100,9 ile tarım sektöründe gerçekleşirken, bu sektörü yüzde 86,7 ile sanayi izledi. Artış oranı hizmetlerde yüzde 83,2, inşaat yüzde 74,3 olarak hesaplandı.

İşverenin geliri arttı, çalışanın azaldı

En yüksek yıllık ortalama esas iş gelirini 408 bin 174 TL ile işverenler elde etti. Bu tutar, kendi hesabına çalışanlarda 115 bin 622, ücretli maaşlılarda 102 bin 821 ve yevmiyelilerde 53 bin 334 TL olarak hesaplandı. Önceki yıla göre en yüksek artış

yüzde 108,1'le yevmiyelilerde, en düşük artış ise yüzde 80,7 ile ücretli maaşlılarda yaşandı.

En düşük gelir Van, Muş, Bitlis, Hakkâri'de

Şubat 2023'te yaşanan deprem nedeniyle 2023 yılında Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye (TR63) bölgesinde alan çalışması yapılamadığı için İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) ayırımında gelir dağılımı, 25 bölgeyi kapsar şekilde açıklandı.

Araştırma sonuçlarına göre, 2023 yılında Türkiye genelinde 83 bin 808 TL olan yıllık ortalama eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert geliri, İBBS 2'nci Düzey bölgeleri bazında en yüksek 114 bin 634 TL ile İstanbul (TR10) bölgesinde gerçekleşti.

Bu bölgeyi, 108 bin 036 TL ile Ankara (TR51) bölgesi ve 101 bin 372 TL ile Tekirdağ, Edirne, Kırklareli (TR21) bölgesi izledi. En düşük yıllık ortalama eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert geliri ise 39 bin 173 TL ile Van, Muş, Bitlis, Hakkâri (TRB2) bölgesinde oluştu. Buna göre İstanbul'da yıllık ortalama eşdeğer hane halkı kullanılabilir geliri, TRB2 bölgesi olan Van, Muş, Bitlis, Hakkâri'dekininki yaklaşık üç katı düzeyinde bulunuyor.

Gelir dağılımı en bozuk bölge

En yüksek yüzde 20 ile en alt yüzde 20 arasındaki gelir farkı Türkiye genelinde 8,4 kat olurken, bu değer 5,3'le istatistikî bölge bazında en düşük Zonguldak, Karabük, Bartın'ı kapsayan TR81 bölgesinde olduğu görüldü. Bu bölgeyi 5,4 ile Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova (TR42) ve 5,5'le Van, Muş, Bitlis, Hakkâri (TRB2) bölgesi izledi. Yüzde 20'lik gruplara göre gelir eşitsizliğinin en yüksek olduğu bölgeler ise 9,4'le Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan (TRA2), 8,4'le İstanbul (TR10) ve Ankara (TR51) oldu.

Gini katsayısı nedir?

Gini katsayısı, sifıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, bire yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade ediyor. Gini katsayısı hesabında hanenin ve bireylerin elde ettiği yıllık gelirlerin toplamından, gelir referans döneminde ödenen vergiler ve diğer hane veya kişilere yapılan düzenli transferler düşüldükten sonra bulunan hane halkı kullanılabilir geliri baz alınıyor.

Daha önceki yıllarda eşdeğer hane halkı kullanılabilir fert geliri üzerinden hesaplanan Gini katsayısı; yapılan sosyal transferlerin gelir dağılımı üzerindeki etkisini görmek amacıyla tüm sosyal yardımlar hariç ve emekli ve dul-yetim maaşı dahil diğer tüm sosyal transferler hariç tutularak iki farklı yöntemle de ayrıca hesaplandı.

Abdulkadir Selvi

Kılıçdaroğlu, Ekrem İmamoğlu'na randevu vermiyor

EKREM İmamoğlu sadece belediye başkan adaylarının belirlenmesine ağırlığını koymadı, CHP'nin de kaderini belirliyor.

Ekrem İmamoğlu'nun dayatmaları ve partideki iki başlılık nedeniyle CHP tarihinin en kötü seşimlerinden birine hazırlanıyor.

Ekrem İmamoğlu, CHP'nin doğal müttefiki olan Alevileri küstürdü. İstanbul seşimlerini kazanmasında en büyük payı olan İYİ Parti ile ittifakı bitirdi. Elinde bir tek PKK'nın siyasi uzantısı olan DEM Parti kaldı. Bakalım o da seşimi kazanmasına yetecek mi?

ALEVİ BAşKANLARI TASFİYE

Aleviler, seçimlerde CHP'nin sigortasıdır. İmamoğlu, Alevileri sadece küstürmedi; İstanbul'da Alevi belediye başkanlarını tasfiye etti. Battal İlgezdi ve Ali Kılıç bunun en çarpıcı örneğini oluşturuyor.

ALEVİ LOBİSİNİ YIKTIK

CHP eski Muş Gençlik Kolları Başkanı Erkan Çakır, bir iddia ortaya attı. Erkan Çakır, kurultayda Ekrem İmamoğlu'nun yanında yer alıyor. Kurultay salonunda Kılıçdaroğlu'nu destekleyen CHP Ankara Milletvekili Deniz Demir ile kavga ediyorlar. "Ekrem İmamoğlu divan odasına çağırıldı beni. Bana 'S...et kazandık, kuduruyorlar. Alevi lobisini yıktık' dedi" diye konuştu.

Normal bir siyasi akıl bunu yalanlardı. Hele hele Ekrem İmamoğlu'nun bunu yüz defa yalanlaması gerekiyordu. İmamoğlu ne yaptı? İstanbul'daki Alevi kökenli belediye başkanlarını tasfiye ederek bunun bir politika olduğunu ortaya koydu.

İMAMOĞLU'NUN TUNÇ SOYER RESTİ

CHP'de en büyük kavga İzmir Büyükşehir Belediyesi başkan adaylığı konusunda veriliyor. Ekrem İmamoğlu önce Buğra Gökçe'yi istiyordu. Özgür Özel'in önceliği

30.01.2024

ise Tunç Soyey'i aday yapmamaktı. O nedenle Selin Sayek Bke ismini önerdi. İbre Cemil Tugay'a dönmüştü.

Hatta Özgür Özel'in CHP Genel Merkezi'ne çağırıldığı Cemil Tugay'a "İzmir Büyükşehir Belediyesi başkan adaylığınızı uygun gördük" dediği kulislere sızdı.

Sonra iş karıştı. Ekrem İmamoğlu, Tunç Soyey'i istedi. Öyle ki Ekrem İmamoğlu'nun, 'Tunç Soyey olmazsa Parti Meclisi'nden başka bir ismi geçiremezsiniz' diye rest çektiği söylendi.

Ekrem İmamoğlu'nun, Tunç Soyey ısrarı nereden geliyor diye merak ettim.

Karşıma DEM Parti çıktı. PKK'nın siyasi uzantısı olan DEM Parti, 'İzmir'de Tunç Soyey'i aday göstermezseniz, İstanbul'da Ekrem İmamoğlu'nun desteklemeyiz' diye rest çekmiş.

DEM PARTİ ŞART KOŞMUŞ

CHP öyle bir parti haline getirildi ki rest çeken çekene. DEM Parti "Önce İzmir'de Tunç Soyey sonra Ekrem İmamoğlu, Tunç olmazsa Ekrem İmamoğlu'na destek yok" demiş.

Ekrem İmamoğlu, Tunç Soyey'i çok sevdiğinden değil, İstanbul'da DEM Parti'nin desteğini alabilmek için İzmir'de Tunç Soyey'i destekleme kararı almış.

BATTAL İLGEZDİ'NİN ANLATTIKLARI

Ataşehir Belediye Başkanı Battal İlgezdi'nin belediye başkan adaylığı sürecinde yaşadıkları CHP'de kimin patron kimin ise emanetçi olduğunu göstermesi açısından ilginç. "26 Ocak Cuma günü sabah saat 09.00'da, İBB Başkanı Sayın Ekrem İmamoğlu şahsımı makamına davet ederek benimle bir görüşme gerçekleştirdi. Ekrem İmamoğlu Ataşehir'de belediye başkan aday olarak benimle yol yürümeyeceği kararını şahsıma ifade etti. Bu kararı bana iletğinde partimizin en üst kurulları olan ve aday belirlemede tek yetkili merci olan MYK ve PM henüz toplanmamıştı. Yani Ataşehir ile ilgili bir karar alınmamıştı" dedi.

TEK BELİRLEYİCİ İMAMOĞLU

Bir belediye başkanı diğer belediye başkanına seni aday yapmayacağız diyor, ama o sırada partinin yetkili kurulları toplanmamış ve böyle bir karar alınmamış. CHP Genel Başkanı Özgür Özel'in ise bundan haberi yok. Bu da gösteriyor ki CHP'nin MYK'sı ya da Parti Meclisi yok. Ekrem İmamoğlu tek başına belirleyici. Özgür Özel ise uygulayıcı.

MURAT ONGUN NİYE SUSUYOR

CHP eski genel başkan yardımcısı Eren Erdem, sosyal medyadan Ekrem İmamoğlu'nun aklının yarısı olan Murat Ongun'a, "Trollerini üstümden çek" diye isyan

etti. Demek ki Murat Ogun sosyal medyada paralı troller ordusu kurmuş.◆
Eren Erdem, "Saraçhane'nin paralı trolleri" diyor. Kemal Kılıçdaroğlu da İmamoğlu uğruna meydan savaşı veren bazı yazarlara "Saraçhane medyası" adını takmış.

Eren Erdem o tweet'inde bir iddiada bulundu. "Sen 'CHP için 'bu s...min partisi dernek olsa da ülke kurtulsa' diyen adamsın!" dedi.

SİNKAFLI KÜFÜR

Geçmişte CHP'nin vakıf olmasını savunanlar çıkmıştı ama CHP'ye küfreden hiç olmamıştı. CHP bu hallere düşecek bir parti miydi? Bu yazıyı yazarken Murat Ogun'un sosyal medya hesabını kontrol ettim, hiçbir açıklamasını görmedim.

GÜÇ ZEHİRLENMESİ

Güç zehirlenmesi böyle bir şey herhalde. Ekrem İmamoğlu önce İYİ Parti'nin içini karıştırdı.

Meral Akşener, Saraçhane'den İYİ Parti'nin içine parmak sokulduğunu söyledi. Yetmedi Alevileri küstürdü.

Murat Ogun ise işi CHP'ye küfredecek noktaya kadar getirdiyse, seçimlerde Ekrem İmamoğlu'nun vay haline. DEM Parti ittifakı dahi onu kurtaramaz.

KILIÇDAROĞLU RANDEVU VERMİYOR

Altan Öymen'in eşinin cenazesinde Ekrem İmamoğlu, Kılıçdaroğlu'nu akşam yemeğine davet etmişti. Kılıçdaroğlu, İmamoğlu'nun davetini kabul etmedi. Ama o akşam Canan Kaftancıoğlu ve Emre Kongar ile yemektiydi. Seçim sürecine girilince, Ekrem İmamoğlu Alevi oylarını yanında tutabilmek için Kılıçdaroğlu'nu arıyor. Tam üç kez aramasına rağmen Kılıçdaroğlu telefonlarına çıkmıyor, randevu taleplerine ise olumlu yanıt vermiyor.

KURULTAYA HAZIRLANIYOR

Hatta İmamoğlu medyasında çalışan bir isim Ankara'da Kılıçdaroğlu'nu ziyaret ediyor. O sırada İmamoğlu'nun görüşme talebini iletince "Seni mi görevlendirdi?" diye çıkışıyor.

Kılıçdaroğlu◆kendisini devirenin Ekrem İmamoğlu olduğunu biliyor. O nedenle görüşmüyor. Kılıçdaroğlu seçimden sonra CHP kurultayına hazırlanıyor. Özgür Özel'i, İmamoğlu'na karşı yanına çekmeye çalışıyor. Genel başkanlık koltuğunu devrederken Özgür Özel'e "Ekrem'den kurtul. Ben sana her türlü desteği veririm" demişti. Kılıçdaroğlu bir gün dahi genel başkanlık yapacak olsa, yeniden CHP'nin başına geçmeyi planlıyor.

ÖZGÜR ÖZEL'İN ÇIKMAZI

Özgür Özel ise CHP'de en zorda olan kişi konumunda. Belediye başkan adaylarını belirleme sürecinde Ekrem İmamoğlu ile aralarına kara kedi girmiş durumda.

Esfender KORKMAZ

Nasıl yoksullaştığımızın belgesi yayınlandı

2023 “Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması” açıklandı. TÜİK verilerine göre; Türkiye’de son 20 yılda ve özellikle başkanlık sisteminden sonra gelir dağılımı aşırı bozuldu, zengin daha zengin, fakir daha fakir oldu. Millî gelirden yoksul nüfusun aldığı pay azaldı, zengin nüfusun aldığı pay arttı.

Bölgeler arası gelir dağılımı bozuldu ve dünyaya göre yoksullaştık.

Gelir dağılımı aşırı bozuldu.

2005 yılında nüfusun en yoksul yüzde 20’si ile en zengin yüzde 20’si arasında gelir farkı 7,28 kat iken, 2022 yılında 8,44 kata yükseldi. (Aşağıdaki tablo.)

GSYH’nın yüzde 7,28 ile yüzde 8,44’ü arasındaki fark, 50 milyar dolardır.

Yıllar	En Yoksul Yüzde 20 Nüfusun GSYH aldığı pay	En zengin yüzde 20’nüfusun GSYH’ dan aldığı pay	Fark
2005	6,1	44,4	7,28
2014	6,2	45,9	7,40
2023	5,9	49,8	8,44

Kaynak :TÜİK

Gelir dağılımını gösteren Gini katsayısı da;

*2005=0,380

*2010=0,440

*2023=0,445

Gini katsayısının büyümesi ve bire yaklaşması gelir dağılımının bozulması demektir.

Gelir dağılımının bu kadar hızlı ve aşırı bozulmasının, toplum vicdanını rahatsız etmesi gerekmez mi?

Aslında gelir dağılımını ölçmek fazlaca zordur. Bunun Türkiye açısından önemli bir nedeni millî gelir hesaplarında yer almayan ve anketlere yansımayan yeraltı ekonomisidir. Türkiye’de yeraltı ekonomisinin millî gelire oranını yüzde 30, yüzde 35 arasında tahmin ediyorum.

Diğer bir nedeni hane halkı anketlerinde yolsuzluk ve rüşvetlerden gelen gelirin saklanmasıdır. Mamafih; Uluslararası Şeffaflık Derneği 2021 raporunda; *Dünya yolsuzluk sıralamasında Türkiye’nin, ekonomik, sosyal ve politik istikrarsızlıkların yoğun olduğu, demokrasi ile tanışmamış birçok ülkenin gerisinde kaldığı* açıklandı. Ayrıca raporda “2012 yılından bu yana puanı ve sırası hızlı bir biçimde düşmekte olan Türkiye, bu yıl 1 puan fazla almasına karşın son 8 yıl içinde en çok gerileyen 5 ülke arasındaki yerini değiştiremedi.” deniliyor.

Yeraltı ekonomisini de katarsak, gelir dağılımının daha çok bozulduğunu görebiliriz.

Doğu ve Güneydoğu neden hep yoksul?

2004 yılında Türkiye’nin en yoksul illeri, Doğu ve Güneydoğu Anadolu illeri idi. Yoksul bölgelerde fert başına gelir, Türkiye ortalamasının 2,8 katı idi; 2022 yılına geldik bu oran değişmedi.

KİŞİ BAŞINA GSYH (DOLAR)	2004	2022
TÜRKİYE	6021	10659
MALATYA, ELAZIĞ, BİNGÖL, TUNCELİ	3339	5796
ŞANLIURFA, DİYARBAKIR	2852	4085
MARDİN, BATMAN, ŞIRNAK, SİİRT	2542	5460
AĞRI, KARS, İĞDIR, ARDAHAN	2324	4392
VAN, MUŞ, BİTLİS, HAKKARİ	2138	3844

Kaynak: TÜİK

Fert başına GSYH diğer ülkelere göre de nispi olarak geriledi.

Türkiye’nin fert başına gelir seviyesini yorumlayabilmek için, dünya ortalaması ile ve başka ülkelerle karşılaştırmak gerekir. Dünya ortalaması ile Rusya ve eski Sovyetlere dâhil Doğu Avrupa ülkeleri ile Çin’i örnek verirsek, bu sekizinin fert başına geliri içinde Türkiye’nin fert başına geliri 2003 yılında 4. sırada iken, 2021 yılında sekizinci yani son sıraya geriledi.

FERT BAŞINA GSYH				
	2003	SIRA	2021 (2022)	SIRA
DÜNYA	6124	1	13770	3
POLONYA	5693	2	18000	1
ŞİLİ	4779	3	14355	2
TÜRKİYE	4718	4	9661	8
ARJANTİN	3349	5	10636	6
BREZİLYA	3071	6	10413	7
RUSYA	2975	7	12195	5
ÇİN	1288	8	12556	4

Kaynak: Dünya Bankası

***Terörle mücadelenin en iyi yolu, halkın refahını artırmaktır.**

***Bir milletin itibarı ülke kalkındıkça, halk zenginleştikçe artar.**

***Ülkeyi ve halkı yoksul bırakarak, yerli ve millî olamayız.**

İbrahim Kahveci

Fakire vatan millet satışı yetmiş

Türkiye İstatistik Kurumu-TÜİK, 2022 yılı geliri referans alınarak 2023 yılı gelir dağılımı verilerini açıkladı.

Tablo o kadar net o kadar net ki, aslında hiç söze gerek yok.

Olay kısaca şu: **Fakire din satılmış, fakire milliyetçilik satılmış, fakire vatan-millet edebiyatı satılmış ama zengine para üstüne para kazandırılmış.**

Biz bunu Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sözü ile ifade edelim: "Böyle bir hesabı kuzu mücadelesinde kurt bile yapmaz."

2014 yılında en zengin yüzde 5'lik kesimin toplam gelirden aldığı pay yüzde 19,56 oranındaydı. 2023 yılında bu en zenginlerin payı yüzde 24,74'e çıktı.

Bunu mutlak rakam üzerinden ifade edelim: En fakir yüzde 5'lik kesimden başlamak üzere nüfusun yüzde 95'lik kesiminin ortalama geliri 2014-2023 arasında yüzde 438,7 artış gösteriyor. Oysa en zengin yüzde 5'lik kesimin ortalama geliri yüzde 629,2 artışla 415 bin liraya ulaşıyor. Eğer en zengin yüzde 5'in geliri toplumla aynı oranda artış gösterseydi bu kesimin yıllık geliri 415 bin lira yerine 306,6 bin lirada kalacaktı.

Aslında grafikteki durum her şeyi ifade ediyor. 2014-2023 arasında gelirden aldığı payı 5,18 puan artıran en zengin kesim, bu artışın 3,42'lik kısmını son 2 yılda sağlıyor. Kısaca Nass.. denilerek fakire değil, tam tersine zenginlere çalışılmış.

Bizler ekonomide yaşanan bu tür gelişmeleri farklı verilerden de izliyoruz. Hatırlarsanız **'tüketim malı ithalatı'** üzerinden bu duruma dikkat çekmiştim.

Faiz artırımlarının kredi kartı ve tüketim kredisi üzerinden alt gelir gruplarını etkilediğini gördük. Hatta alt gelir grupları ekonomiyi soğutma programı içerisinde yavaş yavaş işlerini de kaybetmeye başladılar.

30.01.2024

Oysa aynı dönemde tüketim malı ithalatı hız kesmeden artmaya devam ediyor.

Bir başka göstergemiz ise fiyat oluşumu... Bir tarafta yoksulluk göstergeleri artarken diğer tarafta zenginlik göstergeleri de artıyor. Şimdi düşünsenize böyle bir ortamda kime-neye göre fiyat belirleyeceksiniz?

Bir sokak önde ucuz ekmek kuyruğu yaşanırken bir diğer sokakta lüks araba kuyruğu sürebiliyor. Bir tarafta çöpten yiyecek toplayanlar çoğalırken diğer tarafta lüks lokantalarda boş yer bulmak için sıraya girenler olabiliyor.

Bütün bu ters tablolar, çarpık yapılaşmalar aynı zamanda fiyat oluşumunu da bozmaktadır. (Bu konuyu dünkü yazımda epey irdemiştım)

Bizler benzer durumları başka verilerden de takip ediyoruz dedik ya; işte bunlardan biri de '**kiracılık oranı**'dır.

2012 yılında alt gelir grubundaki her 100 kişiden 22,3 kişi kirada oturuyordu. İşte bu oran 2022 yılında yüzde 41,4 artış göstererek 31,5'e yükseldi. Nerede ise her bir 100 kişiden 22 kiracıya 10 kiracı daha eklenmiş oldu.

İyi ama bunca fakirlik artışı ve gelir dağılımı bozukluğuna rağmen neden iktidar seçimlerde ders almıyor?

Bunun elbette birçok nedeni var ama en azından kendi köyüm olmak üzere yakın çevremden de söyleyebilirim: "Vatan söz konusu iken, muhalefet terörist iken, herkes Reis'e karşı iken, din elden giderken, Erdoğan giderse ülke elden gidecekse... Ne işimiz var fakirlikle, yoksullukla..."

Kısaca, **milli ve dini değer satışlar epey etkili olmuştur**: Fakire yapılan değerler satışı (din-iman, vatan-millet gibi) yanında zengine satılan şatafatlı hayatlar bu ülke gerçeğinin bir başka yüzüdür.

O grafikte görülen tek çubuk var ya... Yani zenginlerin zenginlik paylarındaki artışı gösteren çubuk; işte o çubuk kimin ne ile avunduğunu gösteren temel çubuktur.

O çubuğu çözdüğünüzde size satılan milli ve dini değerler karşısında kimin ve hangi kesimin nasıl ve ne türden pastayı götürdüklerini görebilirsiniz.

Bütün mesele o çubuğun sırrını çözmekte yatıyor.

